

AFC Ajax

Audit 1-meting oktober 2013

Auditteam Voetbal en Veiligheid

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

AFC Ajax

Gemeente Amsterdam

Parquet Amsterdam

Politie Eenheid Amsterdam

Onderzoeksteam en rapportage

Henk Ferwerda (projectleider)

Bo Bremmers

Tom van Ham

Henk de Man

Siert Vos

Omslag en opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Over het Auditteam Voetbal en Veiligheid	4
1.2 De 1-meting	4
1.3 Visie op voetbalveiligheid	5
1.4 Leeswijzer	5
2. Aanbevelingen uit de 0-meting	6
2.1 Conclusie en aanbevelingen	6
2.2 Stappen van de vierhoek	7
3. Actuele situatie	8
3.1 Club en supporters	8
3.2 Infrastructuur	11
3.3 Organisatie en samenwerking	12
4. Conclusie en aanbevelingen	16
4.1 Ontwikkelingen: verbetering of niet?	16
4.2 Aanbevelingen	16
4.3 Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken	17
Bijlage: Verantwoording	18

1. Inleiding

1.1 Over het Auditteam voetbal en veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid bestaat sinds 2003. De hoofddoelstelling van het Auditteam is om concreet advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Het Auditteam richt zich op de lokale voetbalvierhoek, bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO).

In de afgelopen jaren heeft het Auditteam in 0-metingen, samen met de betrokken partijen, de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij bracht het Auditteam in kaart hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Elke 0-meting mondde uit in conclusies en schetste, in de vorm van aandachtspunten of aanbevelingen, een opdracht voor de toekomst.

Nu, circa 2,5 jaar na de 0-meting, heeft het Auditteam een 1-meting uitgevoerd.

1.2 De 1-meting

De doelstellingen van de 1-metingen zijn:

- bepalen in hoeverre de aanbevelingen die eerder in de 0-metingen zijn gedaan, zijn doorgevoerd;
- bepalen in hoeverre de veiligheidsproblematiek verminderd is en of er andere problemen zijn ontstaan;
- bezien of de vierhoek slimme oplossingen heeft gevonden voor veiligheidsproblemen rondom het voetbal die voor andere BVO's interessant kunnen zijn (veelbelovende praktijken);
- bezien hoe recente landelijke beleidsveranderingen, zoals het opstellen van een lokaal actieplan Voetbal en Veiligheid, worden doorgevoerd.

De 1-metingen verlopen in drie stappen:

Stap 1: Reflectie van de driehoek en de BVO op ontwikkelingen en acties sinds de 0-meting, op uitnodiging van het Auditteam.

Stap 2: Een wedstrijdbezoek door het Auditteam met speciale aandacht voor de ontwikkelingen zoals benoemd in de reflectie van de vierhoek, aangevuld met een aantal interviews.

Stap 3: Voorleggen van het conceptrapport aan de leden van de voetbalvierhoek.

Stap 4: Opstellen van een eindrapport.

In de bijlage vindt u een overzicht van het wedstrijdbezoek, de respondenten en de geraadpleegde documentatie.

1.3 Visie op voetbalveiligheid

Sinds de ontwikkeling van het Beleidskader Voetbal en Veiligheid (mei 2011) is normalisatie de belangrijkste doelstelling van het voetbalveiligheidsbeleid. De veiligheidspartners, zowel lokaal als nationaal, streven ernaar van het voetbal weer een feest te maken, door enerzijds vertrouwen te geven aan goedwillende supporters en anderzijds hard op te treden tegen ordeverstoorers (*high trust, high penalty*). In de visie van het Auditteam betekent normaliseren dat de veiligheidspartners veiligheidsbeleid dienen te verbinden aan een meer op service gericht supportersbeleid. Dat vergt het opbouwen van vertrouwen tussen de vier geijkte partners en de supporters(verenigingen). Relatiebeheer, overleg met supporters en het honoreren van redelijke supporterswensen dienen te worden gecombineerd met streng optreden bij overtreding van gemaakte afspraken.

Vanuit dit perspectief voeren we de 1-metingen uit. In deze 1-metingen hanteert het Auditteam hetzelfde model als in de 0-metingen, waarin voetbalveiligheid een resultante is van drie factoren, te weten:

1. De kenmerken van supporters en hun relatie met de club (bijvoorbeeld groepen probleemsupporters en incidenten);
2. De fysieke infrastructuur (bijvoorbeeld de staat van het stadion, het scheiden van supportersstromen, de kwaliteit van de uitvakken, de commandoruimte en de kwaliteit van de camera's);
3. De kwaliteit van de veiligheidsorganisatie van de BVO en de partners, het veiligheidsbeleid, de regierol en de samenwerking tussen de veiligheidspartners.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen uit de 0-meting. Ook beschrijven we welke stappen de vierhoek heeft genomen na de 0-meting.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de actuele situatie bij AFC Ajax en beschrijven we welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in de periode sinds de 0-meting. We doen dat aan de hand van de drie in de vorige paragraaf genoemde factoren van voetbalveiligheid.

In hoofdstuk 4 trekken we de conclusies uit de 1-meting en formuleren we aanbevelingen voor een verdere versterking van de veiligheidsaanpak rondom het betaalde voetbal bij AFC Ajax.

2. Aanbevelingen uit de 0-meting

In dit hoofdstuk gaan we in op de aanbevelingen uit de 0-meting. Allereerst vatten we de aanbevelingen samen om vervolgens aan te geven wat de leden van de vierhoek met de aanbevelingen hebben gedaan. De 0-meting bij AFC Ajax is uitgevoerd in april 2011.

2.1 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde 0-meting werd in april 2011 de volgende algemene conclusie getrokken:

Ajax voetbalt in een mooi, modern en meestal goed gevuld stadion en supporters worden gastvrij ontvangen; uitsupporters hebben bovendien (in een afgescheiden gebied in het uitvak) dezelfde faciliteiten als het thuispubliek met uitzondering van de mogelijkheid tot het nuttigen van alcohol. Daarmee is het bezoeken van een thuiswedstrijd van Ajax een aangename gelegenheid.

De samenwerking tussen de gemeente, BVO, politie en OM is goed en ook intern is er sprake van een professionele veiligheidsorganisatie. Er zijn meerdere structurele overlegvormen, korte onderlinge lijnen en de verschillende partijen hebben begrip voor elkaars standpunten en belangen.

Naast deze algemene conclusie werden medio 2011 onderstaande zes aandachtspunten benoemd:

1. De partijen zijn het onderling niet eens over de mate waarin Ajax verantwoordelijk is voor gedrag van zijn supporters buiten het stadion. Gezien de problematiek in onder andere het centrum van de stad rond vooral Europese wedstrijden, is het van belang dat hierover overeenstemming bestaat.
2. Momenteel is de parkeercapaciteit in de nabije omgeving van de Amsterdam ArenA (kortweg ArenA), gezien het aantal toeschouwers dat met de auto naar het stadion komt, te beperkt. Overwogen kan worden het gebruik van het openbaar vervoer voor (vaste) supporters van Ajax te stimuleren.
3. De partijen zijn op lokaal niveau tevreden over de aard van en het aantal oefeningen dat zowel zelfstandig als in samenwerking met elkaar wordt georganiseerd. De verplichting tot een grootschalige, multidisciplinaire oefening dient te worden opgenomen in het voetbalconvenant en moet periodiek worden uitgevoerd. De laatste grootschalige, multidisciplinaire oefening heeft plaatsgevonden in januari 2010.
4. Signalen over een afnemende bereidheid om te investeren in veiligheid zijn tijdens de audit niet naar voren gekomen. Niettemin willen we benadrukken dat het van belang is dat het nieuwe bestuur van de BVO de continuïteit van de veiligheidsorganisatie zowel personeelsmatig als financieel waarborgt.

5. De aanvoer van bezoekende supporters is op dit moment een kwetsbaar punt bij wedstrijden van Ajax, dat risico's ten aanzien van de veiligheid en een onnodig grote politie-inzet met zich meebrengt.
6. Bij de aanpak van toonaangevende subjecten in het casusoverleg is onderlinge informatie-uitwisseling cruciaal, zeker omdat deze subjecten ook in de georganiseerde criminaliteit actief zijn. Een modelconvenant dat in Alkmaar is gesloten tussen de lokale partijen, is een goed voorbeeld van de wijze waarop de onderlinge informatie-uitwisseling formeel kan worden vastgelegd. Daarbij moet er meer aandacht zijn voor vak 410 en dan met name de kern daarvan.

2.2 Stappen van de vierhoek

We hebben de vierhoek gevraagd ons op de hoogte te brengen van de manier waarop zij zijn omgegaan met de aanbevelingen c.q. welke vervolgacties er zijn genomen door de lokale partijen. Die reactie van de vierhoek is hierna weergegeven:

1. Het definiëren van de verantwoordelijkheid voor het gedrag van voetbalsupporters buiten het stadion is ondoenlijk. Er is gekozen om gezamenlijk ongewenst gedrag en voetbalgerelateerd geweld buiten het stadion aan te pakken.
2. Ajax en de ArenA maken gebruik van het zogenaamde *Mobility Portal* waar bezoekers van ArenA-evenementen de voor hen meest geschikte en meest milieuvriendelijke vervoerswijze kunnen kiezen. Dit wordt actief gecommuniceerd.
3. In seizoen 2012-2013 zijn 30 grote wedstrijden in de ArenA gespeeld, waaronder de finale Europa League. Ajax, Amsterdam ArenA en OM zijn crisispartners en draaien mee in de crisisbeheersing (netwerkdag en oefenkalender) van de veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.
4. De bereidheid is, ondanks de bestuurswisselingen, gelijk gebleven. Het veiligheidsbudget is zelfs gestegen. Daarnaast is de afdeling Veiligheidszaken met één FTE uitgebreid, mede door deelname van Jong Ajax aan betaald voetbal.
5. Het risico-busparkeren is gerealiseerd. Administratieve tegenslag om het supportershome verplaatst te krijgen, is de belangrijkste reden dat deze parkeerplek nog niet gebruikt kan worden.
6. De veiligheidspartners zijn na de 0-meting gestart met een wekelijks casusoverleg.

3. Actuele situatie

3.1 Club en supporters

1. Ajax is sinds het seizoen 2010-2011 drie keer op rij landskampioen van Nederland geworden en onderstreept daarmee zijn status als een van de topclubs in ons land. Sinds 1996 speelt Ajax in de Amsterdam ArenA, dat een capaciteit heeft van 53.052 zitplaatsen. Ajax is geen eigenaar van het stadion. De vereniging van eigenaren Amsterdam ArenA bestaat uit twee partijen, namelijk de gemeente Amsterdam en Stadion Amsterdam N.V. Dit is ook de reden dat de ArenA vertegenwoordigd is in het beleidsoverleg (zie ook 3.3).
2. Naast het feit dat de ArenA de thuishaven van Ajax is, worden er ook regelmatig wedstrijden van het Nederlands elftal en andere internationale wedstrijden gespeeld. Zo was de ArenA op 15 mei 2013 het podium van de finale van de Europa League tussen het Portugese Benfica en het Engelse Chelsea. Ook vinden er andere grote, niet-voetbalgerelateerde evenementen plaats. Door het intensieve gebruik van de ArenA hebben de veiligheidspartners in Amsterdam veel ervaring in het omgaan met grote groepen bezoekers en supporters. Er kan dan ook gesproken worden van een 'goed ingespeeld team'.
3. Door de behaalde kampioenschappen in de afgelopen jaren is de sfeer in Amsterdam goed en is er sprake van positief supportersgedrag. De huldigingen hebben er ook voor gezorgd dat de samenwerking tussen Ajax, de ArenA, het Openbaar Ministerie, de politie, de gemeente, maar ook hulpdiensten, het stadsdeel, vervoerders en supporters nog intensiever is geworden.
4. Ajax heeft een landelijke aanhang en op dit moment zijn er bij de thuiswedstrijden gemiddeld tussen de 45.000 en 47.000 supporters aanwezig. Van die supporters hebben er ongeveer 42.000 een seizoenkaart. Het valt op dat grote groepen seizoenkaarthouders bij sommige wedstrijden niet komen opdagen. Bij de wedstrijd die wij bezochten (Ajax – FC Utrecht) was de *no show* tussen de 8.000 en 9.000. Supporters van Ajax vormen een doorsnede van de samenleving.
5. Ajax heeft twee officiële supportersvereniging, te weten De Supportersvereniging Ajax en de AFCA Supportersclub. Laatstgenoemde is voortgekomen uit de Onafhankelijke Fanclub Ajax (OFA) en behartigt de belangen van de fanatiekere supporters. De BVO is niet alleen in gesprek met deze twee supportersverenigingen, maar heeft ook regelmatig contact met het bestuur van Stichting Vak410. Dit bestuur is een vertegenwoordiging van Vak 410, waarop (een groot deel van) de fanatieke aanhang van Ajax tijdens de wedstrijden aanwezig is. Sommige fanatieke supporters onderhouden ook veel bezochte websites en blogs.

6. Ajax telt verschillende groepen fanatieke supporters (op de Zuid- en Noordtribune) die voor veel sfeer in het stadion zorgen. Het betreft de F-Side, Vak 410, *South Crew* en *North Up Alliance*. Verder zijn de 4^e en 5^e generatie te onderscheiden dit zijn risicogroepen die verweven zijn met de F-Side en/of Vak 410. De F-Side en de Ultra's van Vak 410 hebben een Capo, die de groepen tijdens de wedstrijd aanzet tot gezang. Binnen deze groepen zijn ook (jonge) mannen te vinden die onder omstandigheden te typeren zijn als risicosupporters. Verder zijn er ook personen die als toonaangevend te typeren zijn als het gaat om het veroorzaken van incidenten en/of deelnemen aan vechtpartijen en rellen. Ook zijn er binnen de groepen fanatieke supporters personen die zich binnen het stadion gedeisd houden, maar die wel betrokken zijn bij vormen van zware en georganiseerde criminaliteit. In totaal heeft men in Amsterdam te maken met ongeveer 200 harde kern-supporters en daaromheen een potentieel van 300 tot 400 meelopers. De hardekerners zijn vooral te vinden binnen de 4^e en 5^e generatie en de F-side. De Ultra's van vak 410 zijn vooral betrokken bij provocaties richting de politie en vuurwerkincidenten.
7. Tijdens observaties in zowel de 0-meting als de 1-meting blijkt dat vakken waar de fanatieke aanhang zit (met name 410) stewards – op een enkeling na – dit vak niet opgaan of dat dit door de supporters niet getolereerd wordt. Gecombineerd met het feit dat de supporters in dit vak (op de stoeltjes) staan waardoor de trappen overvol zijn, is het vrijwel niet mogelijk om in geval van calamiteiten of incidenten te handelen of op te treden.
8. Op dit moment (peildatum februari 2014) kent Ajax 193 landelijke stadionverboden. Rondom thuiswedstrijden vinden met name vuurwerkgerelateerde incidenten (afsteken van vuurwerken binnen en buiten het stadion) plaats. Daarnaast komen opstootjes, het gooien van voorwerpen richting supporters van de tegenstander en het provoceren van uitsupporters met enige regelmaat voor. Rondom uitwedstrijden is vrijwel geen sprake van incidenten; een enkele maal worden supporters van de tegenstander geprovoceerd. Dit escaleert echter niet.
9. De afgelopen jaren, maar ook recent, vinden de grootste problemen met supporters in de binnenstad van Amsterdam plaats. Dit heeft vooral te maken met incidenten rondom Europese thuiswedstrijden van Ajax en andere Nederlandse ploegen. Buitenlandse supporters komen graag naar de hoofdstad en de Wallen en met name leden van jonge hardekernen – waaronder de 5^e generatie – doen de laatste tijd van zich spreken als het gaat om (het uitlokken van) incidenten met bezoekende supporters. Daarnaast misdragen groepjes supporters zich ook tijdens Europese uitwedstrijden, zoals in Milaan en Glasgow. Vooral deze gedragingen vormen voor de lokale veiligheidspartners, maar ook landelijk de grootste uitdaging (zie 3.3).
10. De lokale partijen zijn al jaren van plan om het supportershome, dat gelegen is aan de Noordzijde, te verplaatsen naar de Zuidzijde (Transferium) van het stadion. Dit is echter – vanwege administratieve tegenslagen – nog steeds niet gerealiseerd. Het is belangrijk om het home te verplaatsen, omdat het daar-

door nog beter mogelijk is om supporters van de bezoekende club en de Ajax-supporters van elkaar te scheiden. Er is nu dus sprake van een situatie dat het risico-busparkeren sinds de 0-meting is gerealiseerd, maar nog niet gebruikt kan worden (zie 3.2).

11. Naar verwachting kan nu echt op korte termijn gestart worden met het verplaatsen van het supportershome naar de Zuidzijde, waardoor de ontvangst van bezoekende supporters genormaliseerd kan gaan worden (zie 3.2).
12. Wedstrijden in Amsterdam worden, zoals overal in het land, voorbereid tussen de politie-eenheden en BVO's, waarbij indien nodig ook de gemeente een rol heeft. Bijzonder is dat in Amsterdam ook de supportersverenigingen – in het kader van normalisatie – de ruimte krijgen om onderling afspraken te maken als het gaat om het vervoer. Zo werd de aanvankelijk ingeschaalde C-wedstrijd tegen FC Utrecht op basis van afspraken – tussen de twee supportersgroepen en de BVO's - afgeschaald naar een B-wedstrijd en konden de 279 FC Utrechtsupporters met een buscombi in plaats van een treincombi naar Amsterdam reizen.
13. AFC Ajax hecht veel belang aan service en gastvrijheid. Zo krijgen de supporters van de bezoekende club in sommige gevallen bij aankomst koffie met een koek aangeboden namens Ajax (model SC Heracles).
14. Thuiswedstrijden van Ajax worden geclassificeerd als een A-, B- of C-wedstrijd. Tijdens A-wedstrijden is er sprake van vrij vervoer voor bezoekende supporters, terwijl bij B-wedstrijden een auto-/buscombi wordt opgelegd. Bij C-wedstrijden zijn er strikte afspraken rondom kaartverkoop en vervoer en daarnaast mag er voorafgaand, tijdens en na afloop van deze wedstrijden geen alcohol kan worden geschonken. De BVO heeft in het seizoen 2013/2014 zeven A-wedstrijden, acht wedstrijden in de B-categorie en twee C-wedstrijden. De B-wedstrijden zijn echte maatwerkwedstrijden. Afhankelijk van tijdstip van spelen, aantallen bezoekende supporters en eventuele andere activiteiten in het gebied, worden tussen de lokale partijen afspraken gemaakt en wordt de inzet bepaald. De C-wedstrijden betreffen de wedstrijden tegen ADO Den Haag en Feyenoord. De wedstrijd tegen FC Utrecht is – op basis van afspraken onderling – van een C- naar een B-wedstrijd afgeschaald. Bij C-wedstrijden is er eigenlijk standaard sprake is van een treincombi. Bezoekers – zoals die van FC Utrecht – komen liever met een buscombi vanwege beperkte aantallen en daarmee samenhangend de lagere kosten van busvervoer.

15. De onderlinge wedstrijden tegen Feyenoord worden – na ernstige incidenten na afloop van de wedstrijd Ajax – Feyenoord op 15 februari 2009 – voor een periode van vijf jaar zonder bezoekende supporters gespeeld. Na de zomer van 2014 zal bekeken worden of deze maatregel stopt of verlengd zal worden.¹

3.2 Infrastructuur

1. Sinds de 0-meting is het risico-busparkeren gerealiseerd, maar omdat het supportershome van Ajax nog niet verplaatst is, kan deze voorziening nog niet door bezoekende supporters worden gebruikt. Het bestaande busvak is vrij klein, waarbij het wel een verbetering is dat de bussen nu via Vak K binnenkomen en niet meer langs het supportershome rijden.
2. Doordat risico-busparkeren nog niet operationeel is, en het busvak op de openbare weg gelegen is, blijft het noodzakelijk dat de politie veel personeel inzet voor een veilig verloop van de aankomst en het vertrek van bezoekende supporters. De politie-eenheid Amsterdam kiest ervoor om dit met Flex-ME te doen, waardoor een en ander voor de bezoekers een onvriendelijke uitstraling heeft. Bezoekende supporters klagen regelmatig over de wijze waarop ze ontvangen worden in Amsterdam. In de toekomst zal de ontvangst en het vertrek naar verwachting – gezien de verbeterde infrastructuur – vooral door stewards uitgevoerd kunnen worden, waardoor de aan- en afvoer van supporters vriendelijker is.
3. Rondom wedstrijden wordt op basis van inhuur door Ajax een particuliere beveiligingsorganisatie met honden (hondengeleiders) actief is. Zij bewaken vooral het noodtrappenhuis, omdat er via deze weg in het verleden wel eens illegaal supporters binnenkwamen. Ook zijn ze soms aanwezig bij de aankomst en het vertrek van bezoekende supporters.
4. Ajax speelt zijn wedstrijden in een modern en in zeer goede staat verkerend stadion, waar ook goed is nagedacht over de relatie tussen veiligheid en infrastructuur. In het afgelopen seizoen is het stadion flink verbouwd, waardoor het stadion behoorlijk is opgeknapt en er nog meer mogelijkheden zijn gekomen (in de vorm van extra ruimtes) om commerciële activiteiten rondom wedstrijden te ontplooiën.
5. Het zichtcontact tussen de bezoekende supporters en de Ajaxaanhang wordt beperkt door bij risicowedstrijden een zeil rondom het bezoekersvak te plaatsen. Ook zijn de hekken rondom het busvak in segment K voorzien van zeildoek, waardoor er ook daar geen zichtcontact tussen de supportersgroepen mogelijk is.

1. In de voorbereiding op de bekerwedstrijd Ajax – Feyenoord op 22 januari 2014 is nagegaan of deze wedstrijd met bezoekers uit Rotterdam gespeeld kon worden. Na onderling overleg tussen de diverse partijen hebben de beide supportersverenigingen aangegeven dat dit nu niet wenselijk was.

Tijdens onze observaties is gebleken dat dit een functionele maatregel is. Het zicht van de bezoekende supporters op het veld en het spel is prima.

6. In de stadionomgeving wordt er op het terrein (openbare weg) vanuit mobiele units alcohol verkocht. Vanuit de gemeente is er – in tegenstelling tot veel andere gemeenten in het land – geen alcoholverbod rond het stadion ingesteld. Volgens ingewijden leidt dit niet tot problemen en wordt er door de politie gehandhaafd op hinderlijk gedrag onder invloed of openbare dronkenschap.
7. Normaal gesproken maken Ajax en de ArenA gebruik van het zogeheten *Mobility Portal*, waar bezoekers van Arena-evenementen de voor hen meest geschikte en meest milieuvriendelijke vervoerswijze kunnen kiezen. Dit wordt actief gecommuniceerd. Parkeergelegenheid is er voldoende en daarnaast is NS-Station Bijlmer en Metrostation Strandvliet/ArenA op loopafstand van het stadion gelegen. Op deze locaties kan men gebruikmaken van tram, bus en metro.
8. Op het moment dat er sprake is van meerdere evenementen in het gebied (Heineken Music Hall, Ziggo Dome, Pathé en Amsterdam ArenA) is er veel verkeersdrukte en dat zorgt soms voor problemen. Wel is er tussen de drie voorzieningen wekelijks afstemmingsoverleg om een en ander zo goed mogelijk te laten verlopen, onder andere als het gaat om de mobiliteit.
9. Belangrijke onderdelen van de veiligheidsorganisatie zijn de tourniquets bij de diverse opgangen en de werkwijze van stewards en beveiligers bij binnenkomst (3.3). Bijzonder is dat stewards ook op het voorplein toezicht houden en dat personen die proberen voor te dringen geen toegang krijgen tot het stadion.
10. De commandokamer in het stadion is bijzonder ruim en compleet ingericht. De commandokamer is zeer gunstig gesitueerd en er is dan ook een goed overzicht over het stadion. De verschillende veiligheidspartners werken (blijkens observatie) geroutineerd en zakelijk samen en daarnaast kunnen ze gebruikmaken van een uitstekend werkend digitaal camerasysteem (122 camera's). De camera's hebben een goede beeldkwaliteit, waardoor de beelden ook in het kader van identificatie en opsporing gebruikt kunnen worden.

3.3 Organisatie en samenwerking

1. Sinds de 0-meting is er volgens alle betrokkenen sprake van een verbetering van het functioneren van de onderlinge overleggen. Die samenwerking is goed, de partijen zijn zich ervan bewust dat ze verschillende belangen hebben, maar 'ze hebben elkaar goed vast'.
2. In Amsterdam kent men rondom het thema voetbalveiligheid een drietal overlegvormen. Eén keer per jaar is er overleg met de klassieke Driehoek, aangevuld met Ajax en de ArenA. Hier worden de hoofdlijnen van aanpak en beleid gemonitord. Daarnaast is er zeswekelijks – en indien nodig vaker – een beleidsoverleg voetbal. In dit overleg worden beleid en aanpak ontwikkeld en

gevolgd en spreken de partners elkaar aan op hun verantwoordelijkheden. Tot slot is er sinds de 0-meting in principe een wekelijks casusoverleg (donderdagochtend 9.15 uur). Doel van het overleg is normalisatie in het voetbal te bewerkstelligen door raddraaiers op te pakken en de angel uit de groepen er daarmee uit te halen. In het overleg wordt casuïstiek besproken en wordt de voortgang op persoonsniveau strak gevolgd. De functionaliteit van het casusoverleg is volgens de deelnemers erg groot. Deelnemers aan het beleids- en casusoverleg zijn Ajax, de gemeente, de politie en het OM. In voorkomende gevallen wordt de KNVB ook uitgenodigd voor het casusoverleg. Alle overleggen worden voorgezeten door de gemeente Amsterdam.

3. Zoals aangegeven, is er na de 0-meting een casusoverleg geïntroduceerd en om uitwisseling van persoonsgegevens mogelijk te maken, is er een nieuw convenant afgesloten. Tussen 5 mei 2013 en eind 2013 zijn er rond de 120 personen vanwege hun (wan)gedrag besproken in het wekelijkse overleg. Het casusoverleg houdt – in het kader van monitoring – een Interventiematrix Casusoverleg Voetbal bij. In dit overzicht is te zien welke interventies door welke partij zijn opgelegd. Voorbeelden van interventies zijn het versturen van een waarschuwingsbrief, het ontbieden op het politiebureau, lokaal of landelijk stadionverbod, aanhouden, transactie/boete en maatregelen in het kader van de voetbalwet. Ook wordt in de interventiematrix bijgehouden hoeveel personen Ajax vanwege wangedrag uit het stadion heeft verwijderd.
4. Een speerpunt voor de gezamenlijke veiligheidspartners voor de komende tijd is de aanpak van de 4^e en 5^e generatie. Deze relatief jonge en nieuwe groep ordeverstoorers doet met name van zich spreken in de binnenstad van Amsterdam bij thuiswedstrijden en rondom Europese wedstrijden (vooral thuis, maar ook uit). Voor deze groep zal de informatiepositie bij de club en de politie op een hoger niveau gebracht moeten worden.
5. De veiligheidspartners in Amsterdam zijn zeer kritisch over de toepassing van de voetbalwet. In de basis zijn de elementen van de wet prima, maar de inspanningen en inzet van alle ketenpartners die uitvoering van de wet vraagt, staat nauwelijks in relatie tot het resultaat. Het toepassen van de wet (vanuit het lokale bestuur, maar ook door zittende en staande magistratuur) en de snelheid waarmee dat gaat, baren zorgen. Hierdoor hebben overtreders te lang vrij spel. *“Het is polderwet die veel capaciteit vraagt, maar niet gaat werken zoals in Engeland, waar je 4 of 5 jaar het stadion uitgaat na een fikse overtreding. First offenders in ons land gaan direct naar huis bij de rechter en als veiligheidspartners sta je gewoon voor schut.”* Vanuit het OM blijkt dat rechters ook huiverig zijn voor het opleggen van het gebiedsverbod in combinatie met de meldingsplicht (art. 38v Sr.). Voorgaande vraagt erom om ook vanuit de landelijke politiek en de KNVB mee te denken over echte lik-op-stukmaatregelen die door de club, door het bestuur, door het strafrecht of in gezamenlijkheid opgelegd kunnen worden aan ordeverstoorers. In Amsterdam denkt men dan ook na of men parallel aan de top 600 een persoonsgerichte aanpak gericht op notoire ordeverstoorers kan opzetten. Het Auditteam

meent dat de driehoek op haar wenken bediend wordt met een op 4 maart 2014 ingediend wetsontwerp ter aanscherping van de Voetbalwet, dat gekenmerkt wordt door een uitbreiding van zowel de mogelijkheden als de strengheid. Het Auditteam meent echter ook dat het nu al, en met de vernieuwde Voetbalwet nog meer, aankomt op een consequente uitvoering van de Voetbalwet.

6. Tijdens de 0-meting is al geconstateerd dat er sprake is van een professionele veiligheidsorganisatie vanuit Ajax en de ArenA. Tijdens de 1-meting constateren de observatoren dat het niveau van deze organisatie op een nog hoger niveau is komen te liggen. De stewarding werkt erg strak, consequent, professioneel en klantvriendelijk. De veiligheidsorganisatie bij Ajax tracht van *security* via *safety* op te schuiven naar *hospitality*. Ons is gebleken dat afspraken binnen de organisatie van stewards heel belangrijk zijn. Als een steward zich niet aan de afspraken houdt, wordt hij of zij ontslagen of geschorst. Een steward werd geschorst, omdat hij tijdens de wedstrijd iets op *Facebook* had gezet over de wedstrijd. *'Tijdens de wedstrijd wordt er door de stewards niet naar de wedstrijd gekeken, maar naar het publiek'*, zo was de uitleg tijdens de briefing om de schorsing toe te lichten.
7. De rollen binnen de veiligheidsorganisatie en de politie zijn ook duidelijk. De steward is verantwoordelijk voor *hospitality* en *safety*, de stadionbeveiligers voor *hospitality*, *safety* en *security* en de politie voor de openbare orde. Dit blijkt niet alleen een redenering op papier te zijn, maar ook tijdens de observatie werd dit concept een aantal keren met succes toegepast.
8. Briefings van zowel Ajax-ArenA als de politie zijn zakelijk, informatief en professioneel. Dit geldt ook voor de draaiboeken. Het draaiboek van Ajax is verder erg informatief. Bijzonder daarin is dat ook de afspraken uit het vooroverleg opgenomen zijn in het draaiboek.
9. Zoals aangegeven, worden er in Amsterdam regelmatig belangrijke wedstrijden (onder andere internationaal) gespeeld, waardoor de veiligheidsorganisatie regelmatig onder druk getest wordt. Daarnaast draaien de lokale veiligheidspartners mee in de crisisbeheersing (netwerkdag en evenementenkalender) van de veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland. Er is in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken ook een oefening geweest met daarin een scenario dat gericht was op terrorisme.
10. Bij het bepalen van de politie-inzet wordt altijd gekeken naar de tegenstander (risico en stand op de ranglijst), de speeldag, het moment van spelen en de informatie van inlichtingendiensten. Bij avondwedstrijden of B- en C-wedstrijden is er vrijwel altijd een peloton ME aanwezig. Bij daglichtwedstrijden A is er een sectie ME paraat. Bij A- en B-wedstrijden zijn er twaalf supportersbegeleiders en acht ruiters aanwezig. Bij C-wedstrijden zijn er, naast de ME, altijd zestien tot twintig supportersbegeleiders en ook acht ruiters aanwezig.

11. Sinds het seizoen 2013-2014 speelt Jong Ajax in de Jupiler League. Alhoewel Jong Ajax geen onderdeel is geweest van deze audit, is het wel goed om aan te geven dat de wedstrijden en de voorbereiding op de wedstrijden van Jong Ajax ook aandacht en capaciteit vragen van de lokale veiligheidspartners. De meeste wedstrijden worden als A-wedstrijd op 'De Toekomst' gespeeld. Zowel de club als de politie zetten ook voor dergelijke wedstrijden veiligheidspersoneel in. Verder wordt een enkele wedstrijd gezien als B-wedstrijd en dergelijke wedstrijden worden vanwege het veiligheidsrisico in de ArenA gespeeld. Een voorbeeld hiervan is de wedstrijd Jong Ajax – FC Den Bosch.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1 Ontwikkelingen: verbetering of niet?

1. Sinds het Auditteam Voetbal en Veiligheid in april 2011 een 0-meting uitvoerde, is er sprake van een verbeterde lokale samenwerking tussen de gemeente Amsterdam, de politie-eenheid Amsterdam, het Openbaar Ministerie, AFC Ajax en de Amsterdam ArenA.
2. Sinds de 0-meting is men in Amsterdam gestart met een casusoverleg op persoonsniveau voor supporters die zich misdragen of de wet overtreden. Dit overleg functioneert goed en voorziet in een behoefte. Om de informatie-uitwisseling binnen dit overleg mogelijk te maken, is een convenant opgesteld.
3. Het is tijdens de audit opgevallen dat de veiligheidsorganisatie van Ajax-ArenA, die ten tijde van de 0-meting al heel degelijk was, zich nog verder geprofessionaliseerd heeft en een goede balans tussen *safety*, *security* en *hospitality* heeft.
4. Ondanks het feit dat er ten aanzien van het risico-busparkeren voor bezoekers vorderingen zijn in vergelijking met de 0-meting, blijft dit een aandachtspunt dat als het om het tempo gaat erg stroperig verloopt. Dit maakt dat er nog steeds relatief veel politie-inzet nodig is om de bezoekende supporters te begeleiden en de bezoekers de ontvangst niet altijd als gastvrij ervaren.
5. Naast de positieve ontwikkelingen is er ook een tweetal minder positieve ontwikkelingen. In de eerste plaats is vak 410, waar een deel van de fanatieke aanhang van Ajax zit, nog steeds slecht toegankelijk voor stewards, beveiligers en de politie. Ook is het vak overvol en zijn de trappen niet vrij. In geval van calamiteiten is het zeer moeilijk voor hulpdiensten om daar te kunnen werken.

De tweede minder positieve ontwikkeling is het gedrag van de 4^e en 5^e generatie. Dit is een groep van naar schatting 200 jonge mannen die zich in de binnenstad van Amsterdam, maar ook bij uitwedstrijden (ook in Europees verband), negatief doet gelden. Ze provoceren andere supportersgroepen en maken zich onder andere schuldig geweldsmisdrijven waaronder openlijke geweldpleging.

4.2 Aanbevelingen

1. De politie-eenheid Amsterdam en Ajax zullen op korte termijn hun informatie over de leden van de 4^e en 5^e generatie op een hoger niveau moeten brengen.
2. Ajax zal maatregelen moeten treffen om vak 410 geen *no go area* of autonome republiek met eigen regels te laten worden voor stewards, beveiligers, politie en hulpdiensten.

3. Alle partijen moeten er binnen hun mogelijkheden alles aan doen om het risico-busparkeren – en dus de verplaatsing van het supportershome – op korte termijn mogelijk te maken. Daardoor kan de politie-inzet rondom de aankomst van de bezoekers gereduceerd worden en de ontvangst van de bezoekers door stewards plaatsvinden.

4.3 Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken

De veiligheidspartners uit Amsterdam noemen zelf twee veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken en/of veiligheidspartners:

1. Burgemeester van der Laan heeft tenminste drie keer per jaar overleg met vertegenwoordigers van supporters.
2. Intensieve samenwerking rondom het casusoverleg, maar ook rond het supportershome, huldigingen en het opgesteld krijgen van een eerste format voor een integrale evaluatie zorgen voor een gedeeld gezamenlijk belang, ondanks onderliggende verschillende belangen die partijen nu eenmaal hebben: alle partijen kennen elkaar, zijn snel geïnformeerd en kunnen in nationaal verband snel schakelen.

Als Auditteam willen we hier het volgende aan toevoegen:

1. De wijze waarop het casusoverleg wordt uitgevoerd, onderbouwd (convenant) en gemonitord (interventiematrix), is een voorbeeld voor andere voetbalsteden die streven naar een persoonsgerichte aanpak. Ook het voornemen om met een integrale Top-aanpak te gaan werken – en daarmee focus aan te brengen – is aanbevelingswaardig voor andere voetbalsteden.
2. De wijze waarop de veiligheidsorganisatie van Ajax-Arena werkt is een voorbeeld voor andere veiligheidsorganisaties. Zaken die in het oog springen zijn de goede mix tussen *safety*, *security* en *hospitality*, de strikte interne en externe regels en handhaving daarvan en het draaiboek.
3. Het is noemenswaardig dat bij het opstellen en tekenen van het Convenant Betaald Voetbal Ajax naast Ajax, Gemeente, Politie, Openbaar Ministerie en ArenA ook de supportersverenigingen betrokken zijn.

Bijlage: verantwoording

Tijdens de aankondiging van de 1-meting door de voorzitter van het Auditteam gaf de portefeuillehouder voetbal van de politie-eenheid Amsterdam aan liever niet te veel capaciteit te willen besteden aan de audit. Reden hiervoor is de veelheid aan wedstrijden en onderzoeken waarmee de eenheid wordt geconfronteerd en de inzet die dat met zich meebrengt. Bij het uitvoeren van onderhavige 1-meting hebben we de politie zoveel mogelijk ontzien en waar mogelijk activiteiten gecombineerd tijdens audits die in het kader van een onderzoek naar Europese thuiswedstrijden zijn uitgevoerd in Amsterdam.

Gesprekken

Joris de Lange	(BVO) Veiligheidscoördinator
Mick Werkendam	(BVO) Veiligheidscoördinator
Sjoukje Alta	(Gemeente) Beleidsadviseur directie OO&V
Rob Mooij	(Politie) Voetbalcoördinator
Machiel Woudman	(Openbaar Ministerie) Officier van Justitie

Briefing hoofdstewards en sectorbriefing

Op zondag 6 oktober om 9.30 uur zijn wij aanwezig geweest bij de briefing van de hoofdstewards en aansluitend hebben we om 10.00 uur een briefing van stewards in een van de sectoren bijgewoond.

De politiebriefing hebben we bij deze wedstrijd niet bijgewoond. Wel waren we aanwezig bij de politiebriefing van de wedstrijd Ajax-Celtic.

Wedstrijdbezoek

Op 6 oktober 2013 is de wedstrijd Ajax – FC Utrecht bezocht. Tijdens dit bezoek zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Aanwezig bij de briefing van de hoofdstewards
- Aanwezig bij een sectorbriefing
- Aanwezig bij de voorbespreking met de scheidsrechter
- Aanwezig bij aankomst en foullering bezoekende supporters in gastenvak
- Foullering Zuidtribune
- Meekijken op verschillende tribunes (waaronder Noord en vak 410)
- Bezoek commandokamer

- Aanwezig bij uitreis supporters
- Diverse gesprekken gevoerd met aanwezige professionals van BVO en politie en met een aantal supporters.

Geraadpleegde documenten

- Brief van de burgemeester van Amsterdam – d.d. 5 september 2013 – waarin een reactie wordt gegeven op de vragen van het Auditteam na aanleiding van de 0-meting.
- Het in 2013 geactualiseerde voetbalconvenant.
- De vergunning Ajax-ArenA.
- Het lokale actieplan voetbal en veiligheid.
- Verslagen van het beleidsoverleg voetbal 2011, 2012, 2013
- Algemeen draaiboek voetbaloptreden politie-eenheid Amsterdam d.d. 6 oktober 2013
- Draaiboek Ajax-ArenA d.d. 6 oktober 2013.

